

ФІНАНСИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

© 2015 ВАСИЛЬЧУК І. П.

УДК 336.11

Васильчук І. П.

Фінанси сталого розвитку як відповідь на виклики постіндустріальної економіки

Статтю присвячено розгляду теоретико-методологічних положень концепції фінансів для сталого розвитку. Мета статті – дослідити сутність, особливості і відмінності фінансів сталого розвитку як явища та надати теоретичне обґрунтування її авторське визначення дефініції. Встановлено, що рефлексія фінансів на імплементацію засад сталого розвитку зумовила виникнення нового явища – фінансів сталого розвитку. Доведено, що відбувається розширення предметного поля дослідження фінансової науки у таких складових: урізноманітнюються суб'єкти фінансових відносин – як провайдери капіталу, так і його реципієнти; створюються і використовуються інноваційні фінансові інструменти, продукти та методи. Механізм постачання фінансового капіталу передбачає використання спеціалізованих фінансових моделей, інструментів, продуктів і методів мобілізації й інвестування капіталу, які враховують особливості реалізації заходів зі сталого розвитку. Аргументовано, що концепція фінансів сталого розвитку поступово набуває як теоретичного обґрунтування, так і практичного підтвердження, що дозволяє ввести термін «фінанси сталого розвитку» у академічний дискурс. Запропоновано авторське визначення дефініції «фінанси сталого розвитку» та виокремлено їх складові за ознакою мотивації провайдерів фінансового капіталу: соціально відповідальні фінанси, соціально орієнтовані фінанси.

Ключові слова: фінанси сталого розвитку, соціальні фінанси, соціальна функція, типологізація

Рис.: 1. **Бібл.:** 10.

Васильчук Ірина Петрівна – кандидат економічних наук, доцент, кафедра фінансів, податків і страхової справи, Криворізький економічний інститут Криворізького національного університету (пр. К. Маркса, 64, Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., 50000, Україна)

Email: vasylichuk-irina@rambler.ru

УДК 336.11

UDC 336.11

Васильчук И. П. Финансы устойчивого развития как ответ на вызовы постиндустриальной экономики

Vasylichuk I. P. Sustainable Development Finance as a Response to the Post-Industrial Economy Challenges

Статья посвящена рассмотрению теоретико-методологических положений концепции финансов для устойчивого развития. Цель статьи – исследовать сущность, особенности и отличия финансов устойчивого развития как явления и предложить теоретическое обоснование и авторское определение дефиниции. Выявлено, что рефлексия финансов на имплементацию основ устойчивого развития обусловила возникновение нового явления – финансов устойчивого развития. Доказано, что происходит расширение предметного поля исследования финансовой науки в следующих составляющих: разнообразятся субъекты финансовых отношений – как провайдеры капитала, так и его реципиенты; создаются и используются инновационные финансовые инструменты, продукты и методы. Механизм обеспечения финансовым капиталом предполагает использование специализированных финансовых моделей, инструментов, продуктов и методов мобилизации и инвестирования капитала, которые учитывают особенности реализации мероприятий по устойчивому развитию. Аргументировано, что концепция финансов устойчивого развития постепенно приобретает как теоретическое обоснование, так и практическое подтверждение, что позволяет ввести термин «финансы устойчивого развития» в академический дискурс. Предложено авторское определение дефиниции «финансы устойчивого развития» и выделены их составляющие по признаку мотивации провайдеров финансового капитала: социально ответственные финансы, социально ориентированные финансы.

Ключевые слова: финансы устойчивого развития, социальные финансы, социальная функция, типологизация

Рис.: 1. **Библ.:** 10.

Васильчук Ирина Петровна – кандидат экономических наук, доцент, кафедра финансов, налогов и страхового дела, Криворожский экономический институт Криворожского национального университета (пр. К. Маркса, 64, Кривой Рог, Днепропетровская обл., 50000, Украина)

Email: vasylichuk-irina@rambler.ru

The article is devoted to considering theoretical and methodological provisions of the concept of finance for sustainable development. The aim of the article is to study the essence, peculiarities and differences of finance for sustainable development as a phenomenon and provide a theoretical basis and the author's formulation of the definition. It was found that the reflection of finance on implementation of the provisions of sustainable development stipulated the emergence of a new phenomenon – sustainable development finance. It has been proved that there is an expansion of the object field of financial science research in the following components: participants of financial relations are diversified – both the providers of the capital and its recipients; innovative financial instruments, products and techniques are created and used. The mechanism of financial capital delivery involves the use of specialized financial models, tools, products and methods of mobilization and investment of capital, which take into account the peculiarities of the implementation of sustainable development activities. It has been reasoned that the concept of sustainable development finance is gradually acquiring both theoretical justification and practical confirmation that permits to introduce the term “sustainable development finance” in the academic discourse. There was suggested the author's formulation of the definition of “sustainable development finance” and highlighted their constituents on the basis of the motivation of financial capital providers: socially responsible finance, socially oriented finance.

Keywords: sustainable development finance, social finance, social function, typology

Pic.: 1. **Bibl.:** 10.

Vasylichuk Irina P. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Department of Finance, Taxes and Insurance Business, Kryvyi Rih Economic Institute of the Kryvyi Rih National University (pr. K. Marksa, 64, Kryvyi Rih, Dnipropetrovska obl., 50000, Ukraine)

Email: vasylichuk-irina@rambler.ru

Постановка проблеми. Парадигма сталого розвитку еволюціонує від «стану стурбованості» світових лідерів за майбутнє і «взрива» бажаної поведінки до сучасної наукової концепції, обростає теоретичними підходами, емпіричним обґрунтуванням та вже має позитивний досвід практичної реалізації. Витоки цієї парадигми вбачаємо у вичерпаності потенціалу техніко-економічних парадигм індустріальної стадії розвитку та переходу до епохи постіндустріалізму. Принципи сталого розвитку поступово поширюються у всі сфери економічної діяльності, не оминули і сферу фінансів. Під впливом нової парадигми змінюється сутність економічних відносин з приводу забезпечення фінансовим капіталом ініціатив і заходів суб'єктів господарювання у напрямках сталого розвитку, набувають особливостей розподільчі та перерозподільчі процеси, що призводить і до трансформаційних зрушень у сутності фінансів. Як наслідок вищезазначених тенденцій, спочатку практиками, а потім і науковцями були введені у використання англійські терміни «Sustainable Finance» та «Social Finance». Дослідження довело, що до теперішнього часу немає усталеного трактування цих понять. Інколи вони використовуються як взаємозамінні, виходячи з того, що в широкому контексті прямо чи опосередковано фінанси спричиняють вплив на суспільство та створюють соціальний ефект. Проте аналіз практики їх використання на прикладі США та Великобританії показав, що існує певна відміна: у США набув поширення термін «фінанси сталого розвитку або сталі фінанси» («Sustainable Finance»), а у Великобританії найчастіше використовують термін «соціальні фінанси» («Social Finance»). Втім, на нашу думку, незважаючи на схожу природу понять – забезпечувати існування *соціуму* (соціальна ознака) без шкоди наступним поколінням (ключова ідея концепції сталого (підтримуючого) розвитку), між ними існують відміни, зумовлені виділенням окремих складових сталого розвитку, насамперед, соціальної компоненти.

Проблеми фінансів як науки і практичної діяльності привертають увагу широкого кола вітчизняних і закордонних дослідників. Ми поділяємо погляди на сутність, роль та функції фінансів провідних вчених, фундаторів вітчизняної фінансової науки: В. Базилевича, М. Білик, І. Бланка, О. Василика, О. Кириленко, В. Кудряшова, С. Лондара, І. Лютого, М. Крупки, С. Онишко, С. Огородника, В. Опаріна, Д. Полозенко, А. Поддєрьогіна, Р. Слав'юка, В. Суторміної, О. Терещенка, С. Юрія, В. Федосова й інших шанованих вчених. Їх наукові здобутки щодо різних аспектів фінансів як багатогранного явища покладено нами в основу власного дослідження.

Втім, як і усяке нове явище, що знаходиться на стадії свого становлення, явище фінансів сталого розвитку ще не має належного теоретико-методологічного обґрунтування і потребує детального дослідження його теоретичних та практичних аспектів.

Мета статті – дослідити сутність, особливості і відмінності фінансів сталого розвитку як явища та надати теоретичне обґрунтування й авторське визначення дефініції.

Виклад основного матеріалу. Розуміння змісту поняття вимагає системного підходу, що передбачає викорис-

тання сукупності методологічних принципів і теоретичних положень. Саме тому доцільно дослідити існуючі визначення термінів, знайти спільні риси та відмінності і сформулювати власне розуміння їх сутності. Так, Міжнародний інститут для сталого розвитку (англ. International Institute for Sustainable Development (IISD)) визначає фінанси для сталого розвитку «як надання фінансового капіталу і послуг з управління фінансовими ризиками у формі, що забезпечує економічне зростання, соціальну справедливість і управління навколишнім середовищем» [1]. Тобто у визначенні підкреслюється триєдина складова сталого розвитку, досягнення цілей якого потребує фінансового капіталу та менеджменту фінансових ризиків. Консалтингова компанія «Strandberg consulting» надає схоже визначення поняття: забезпечення фінансовим капіталом і послугами та продуктами з управління ризиками з метою сприяння або не завдання шкоди економічному процвітання, екологічному благополуччю та добробуту місцевої громади [2, с. 6]. У цьому визначенні соціальну складову концепції сталого розвитку пов'язують із добробутом місцевої громади. Проте у наведених трактуваннях не зазначені суб'єкти фінансових відносин, які надають фінансовий капітал, хоча окреслені цільові орієнтири. Провідний інвестиційний банк «Morgan Stanley» для реалізації стратегій сталого розвитку створив фінансову групу «Global Sustainable Finance group» (GSF), яка фокусує свою діяльність на таких напрямках: забезпечення фінансовим капіталом заходів із захисту навколишнього середовища, соціальні фінанси та розвиток місцевих громад [3, с. 5]. Ці визначення відображають визнання провайдерами фінансового капіталу можливостей та ризиків реципієнтів, що виникають внаслідок наслідування або не наслідування суб'єктами господарювання політики корпоративної соціальної відповідальності за сталий розвиток.

На відміну від американської практики у Великобританії більш поширеним є явище соціальних фінансів, що обумовлено, зокрема, відмінами в американській та євроконтинентальній моделі фінансової системи. Так, на сайті недержавної організації «Social Finance UK» надається таке визначення дефініції: «Соціальні фінанси є підходом до управління грошовими коштами, що передбачає отримання одночасно як соціального, так і економічного доходу. Соціальні фінанси включають інвестування у розвиток громад, мікрокредитування, імпаکت-інвестування та надання позик соціальним підприємствам і бізнесу, що веде діяльність на засадах сталого розвитку» [4]. Дане визначення акцентує увагу на цільовій функції процесу фінансування – отримання одночасно як соціального, так і економічного доходу. Як бачимо, у наведеному трактуванні соціальні фінанси охоплюють майже однаковий спектр фінансових послуг, як і фінанси сталого розвитку у США, що і призводить до певного змішування понять, хоча вони не є тотожними. Крім того, порівняння підходів до розуміння сутності фінансів сталого розвитку в американській і європейській практиці дозволило зробити висновок про те, що європейські фінансові організації найбільше зосереджуються на вирішенні соціальних і екологічних проблем та їх фінансуванні, а американські фінансові інститути більше орієнтовані на програми економічного розвитку громад [2; 5].

Крім практиків, опікуються проблемами фінансування сталого розвитку і освітня, зокрема в частині підготовки фахівців відповідного профілю. Так, науковці Університету Берклі (США) розуміють фінанси сталого розвитку в більш практичній площині – як практику створення економічної і соціальної вартості за допомогою фінансових моделей, продуктів і ринків, які забезпечують сталість у довгостроковому періоді [6], а вчені Гарвардського університету пов'язують фінанси сталого розвитку з інвестиціями у сталий розвиток та різноманітними фінансовими інструментами для ефективної фінансової оцінки і менеджменту ризиків [7].

Отже, сукупність визначень щодо поняття «фінанси сталого розвитку» засвідчує його складність і багатоплановість та потребує такого формулювання, яке б враховувало найважливіші ознаки. Незважаючи на різноманіття тлумачень та відсутність універсального визначення, узагальнення наведених трактувань дозволяє виділити такі сутнісні ознаки поняття «фінанси сталого розвитку»:

- 1) Фінанси сталого розвитку ґрунтуються на концепції триєдиного підсумку, тобто враховують економічні, соціальні і екологічні складові сталого розвитку.
- 2) Цільова функція – забезпечення фінансовим капіталом ініціатив зі сталого розвитку, що здійснюються різними економічними агентами, найчастіше у таких сферах діяльності як соціальна, екологічна та розвиток місцевих громад.
- 3) Цільова орієнтація – позитивний вплив на економіку і суспільство та створення сталої вартості (економічної, екологічної, соціальної) у довгостроковому періоді (одночасно або в залежності від пріоритетів інвесторів та вибраних стратегій).
- 4) Фінансування надається різними суб'єктами фінансового ринку (фінансовими установами), які у своїй діяльності керуються принципами сталого розвитку та корпоративної соціальної відповідальності.
- 5) Фінансування сталого розвитку потребує спеціалізованих інноваційних фінансових інструментів, продуктів та моделей, що враховують особливості реалізації заходів зі сталого розвитку.
- 6) Досягнення цілей сталого розвитку потребує ефективного управління ризиками, які порушують сталість, зокрема фінансовими.

Отже, специфічні ознаки, що визначають сутність фінансів для сталого розвитку, мають бути покладені в основу теоретичного конструкту поняття. При чому слід зазначити, що специфіку фінансів сталого розвитку як напряму формує, насамперед, ознака цілепокладання процесу фінансування. Зокрема, це може бути представлено в системі «запитання – відповідь»: Яка мета надання / отримання фінансування? Фінансування підтримки ініціатив і заходів зі сталого розвитку, їх фінансового забезпечення. Вважаємо за необхідне підкреслити, що виокремлення напрямку фінансів сталого розвитку відбувається за тематичною ознакою, визначеною функцією цілепокладання, а не за ознакою приналежності до певного суб'єкта чи сектора економіки. Критики можуть опонувати, що за

такого підходу в окремий напрям слід виділяти й інше тематичне фінансування проектів та діяльності суб'єктів господарювання, наприклад, фінансування інноваційного розвитку. Це зауваження є справедливим, але частково. Дослідження довело, що прийняття суб'єктами господарювання парадигми сталого розвитку призводить до суттєвих трансформацій – у цільовій орієнтації їх діяльності (триєдиний підсумок), у характері відносин (колаборація на засадах суспільної солідарності) і відповідальності (корпоративна відповідальність за сталий розвиток), впливає на формоутворення (нові організаційно-правові форми). Згідно із законами діалектики та принципу детермінізму «зміст визначає форму», тобто зміна сутності фінансів, набуття ними якісно нових властивостей детермінує і зміну форми – організаційно-правову форму суб'єктів фінансових відносин та форму предмету фінансових відносин. У результаті відбувається розширення предметного поля дослідження фінансової науки у таких складових: урізноманітнюються суб'єкти фінансових відносин – як провайдери капіталу, так і його реципієнти; створюються і використовуються інноваційні фінансові інструменти, продукти та методи.

На підставі наведених тлумачень і сутнісних ознак надамо власну версію широкого трактування дефініції: *фінанси сталого розвитку – це економічні відносини, що виникають у процесі діяльності економічних агентів, які керуються принципами корпоративної соціальної відповідальності, пов'язаної з формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів з метою створення стійкої у довгостроковому періоді сталої (економічної, екологічної і соціальної) вартості з поправкою на фінансовий ризик та позитивного соціального ефекту за допомогою спеціальних фінансових моделей, методів, продуктів та інструментів.* На відміну від існуючих понять зазначено цільове призначення залучених фінансових ресурсів, яке визначає ціль-орієнтир і ціль-функцію, особливий статус суб'єктів фінансових відносин, специфічний характер методів та інструментів для досягнення мети. *Фінансування сталого розвитку – це діяльність установ фінансового сектора економіки, яка пов'язана із забезпеченням фінансовим капіталом потреб економічних агентів щодо реалізації їх стратегій і досягнення цілей сталого розвитку у різних тематичних сферах діяльності – економічній, екологічній та соціальній.* Механізм постачання фінансового капіталу передбачає використання спеціалізованих фінансових моделей, інструментів, продуктів та методів мобілізації й інвестування капіталу, які враховують особливості реалізації заходів зі сталого розвитку. На нашу думку, на додаток до того, що фінанси є грошова, розподільча, ресурсоутворююча категорія, *фінанси сталого розвитку мають специфічну особливість і є категорією, якій притаманна особливість створювати позитивний соціальний ефект.* Відповідно, до функцій фінансів сталого розвитку слід віднести як традиційні – розподільча, перерозподільча, контролююча, ресурсоутворююча, так і специфічну – *створення позитивного соціального ефекту (соціальна функція).*

Задля досягнення поставленого завдання – дослідити сутність та особливості фінансів сталого розвитку –

вважаємо за доцільне з'ясувати їх місце у внутрішній будові системи фінансів за ознакою мотивації провайдерів фінансового капіталу та специфіки їх форми. При цьому будемо спиратися на вузке трактування фінансів як надання фінансового капіталу реципієнтам, що відбувається у формі інвестицій (с позиції інвесторів). Так, якщо розглядати фінанси сталого розвитку в контексті нової парадигми, то можна стверджувати, що вони дозволяють поєднувати фінансові і нефінансові цілі як провайдерів капіталу, так і його споживачів, та займають проміжне положення між традиційними фінансами, з їх орієнтацією на досягнення фінансової вигоди, та філантропією, з її розрахунком на

позитивний соціальний ефект (рис. 1). У такому розумінні фінанси сталого розвитку уявляють собою систему фінансування, яка надає фінансовий капітал у специфічній формі – бридж-фінансування (від англійського слова «Bridge» – міст, місток), що поєднує в собі різні характеристики. Зазначимо, що залежно від глибини імплементації засад сталого розвитку в діяльність суб'єктів господарювання фінансового та нефінансового секторів економіки, поступової конвергенції між комерційним та некомерційними організаціями, спричиненою зближенням фінансових та нефінансових цілей їх діяльності, неможливо чітко окреслити межі, в яких формуються фінанси сталого розвитку.

	Традиційні фінанси	Фінанси сталого розвитку		Філантропічні фінанси
		Соціально відповідальні фінанси Інвестування з урахуванням чинників сталого розвитку – соціально відповідальне інвестування (Socially Responsible Investment)	Соціально орієнтовані фінанси Інвестування у позитивний соціальний ефект – соціальні інвестиції (Impact Investment)	
Цільова орієнтація	Тільки фінансові цілі	Фінансові та нефінансові цілі	Нефінансові та фінансові цілі	Тільки нефінансові цілі
Очікуваний результат	Тільки фінансова вигода (фінансова дохідність)	Пріоритет – фінансова вигода, на другому місці – соціальний ефект	Пріоритет – позитивний соціальний ефект, на другому місці – фінансова вигода	Тільки позитивний соціальний ефект
Форма фінансових ресурсів (фінансові інструменти)	Традиційні активи: акції, облигації з фіксованим доходом	Інноваційні фінансові інструменти на основі зближення комерційного та некомерційного підходів		Гранти, пожертви
		Нова парадигма економічного розвитку ←—————→		

Рис. 1. Типологізація системи фінансів сталого розвитку відповідно до мотивації провайдерів фінансового капіталу

Джерело: розширено автором на основі ідей: [8, с.3]

На сьогодні нараховується безліч варіацій фінансової підтримки сталого розвитку економічних агентів залежно як від стратегій і методів, що використовуються інвесторами і кредиторами, так і ступеня інкорпорування комерційними організаціями принципів корпоративної соціальної відповідальності у власну бізнес-модель.

Встановлено, що у найбільш поширеній практиці специфіку фінансів сталого розвитку формують два пов'язані між собою підходи, які використовуються інвесторами. Перший підхід у загальному контексті передбачає надання фінансового капіталу реципієнтам відбір яких відбувається крізь «призму» показників, що характеризують чинники сталого розвитку (екологічні, соціальні та корпоративного управління – ESG-factors). Мотивацією для інвесторів є надання коштів з розрахунком першочергово на фінансову вигоду (фінансову дохідність), але з урахуванням позитивного впливу на соціум та навколишнє середовище. При цьому інвестори можуть розраховувати на високу фінансову дохідність, як і при звичайній практиці. А позитивний

екологічний і соціальний вплив досягається, перш за все, через застосування процедури скринінгу (англ. Screening) та активної участі акціонерів (англ. Shareholder activism).

Другий підхід – імпакт-інвестування (англ. Impact Investment) (від англійського слова Impact – вплив) - передбачає надання фінансового капіталу, в першу чергу, з розрахунку на досягнення позитивного соціального/ екологічного ефекту, в другу чергу – на отримання фінансових вигод. На відміну від традиційної практики інвестування, а також розглянутого першого підходу, імпакт-інвестування може здійснюватися навіть за умов отримання невисокої фінансової дохідності на капітал, або навіть без доходів чи з від'ємною дохідністю. Найчастіше імпакт-інвестування пов'язують із соціальною сферою. Саме другий підхід до вибору стратегій інвестування – імпакт-інвестування, на нашу думку, більш точно відповідає поняттям «соціальні інвестиції» (на ринку цінних паперів) та «соціальні фінанси».

Становлення та розвиток сфери фінансів сталого розвитку має вже історію практичного втілення, що про-

являється у певних подіях. Так, 13 червня 2013 року фінансове видання «The Financial Times» і МФК (IFC), член Групи Світового банку, оголосили переможців 2013 року започаткованої ними Премії у сфері Фінансів сталого розвитку (The FT/IFC Sustainable Finance Awards), яких відібрано з 254 номінантів з 164 фінансових установ та 57 нефінансових груп з 62 країн. У 2014 році було оголошено Премію в галузі трансформаційного бізнесу і фінансів (The FT/IFC Transformational Business Awards), що присуджувалася за інноваційні, комерційно життєздатні і тиражовані продукти та послуги, які можуть створити довгострокові перетворюючі технології розв'язання потреб у таких галузях як інфраструктура, енергетика, харчові продукти і вода, доступне житло і здоров'я. До участі у програмі цього року було залучено 237 номінантів з 214 установ з 61 країни [9]. Таким чином, сутність концепції фінансів сталого розвитку поступово набуває як теоретичного обґрунтування, так і практичного підтвердження, що дозволяє ввести термін «фінанси сталого розвитку» у академічний дискурс.

В світлі поставленого завдання доцільно більш детально дослідити поняття «соціальні фінанси» та його відмінності від поняття «фінанси сталого розвитку». На наш погляд, поняття «фінанси сталого розвитку» є більш широким, ніж поняття «соціальні фінанси», не дивлячись на те, що обидва терміни виникли внаслідок посилення тенденцій соціалізації економіки і містять обов'язкову соціальну компоненту. При цьому вважаємо, що при трактуванні поняття «фінанси сталого розвитку» ключовим словом є *відповідальність*. На рівні суб'єктів господарювання – це корпоративна соціальна відповідальність за сталий розвиток в контексті відомого визначення Г. Х. Брундтланд [10]. Установи фінансового сектору також інкорпорують у свою діяльність принципи корпоративної відповідальності, а тому і надання фінансового капіталу відбувається із врахуванням імперативу відповідальності, що узгоджується з новою парадигмою. Втім, це не заважає отримувати і досить високі фінансові доходи від сталих і відповідальних інвестицій. Тому при тлумаченні дефініції будемо вважати, що фінансова підтримка заходів і проєктів у напрямках сталого розвитку – соціально-відповідальне інвестування – передбачає першочерговою метою отримання фінансового доходу на інвестиції, а в другу чергу, отримання соціального ефекту. Під таке розуміння підпадає ціла система стратегій і методів інвестування під загальною назвою – соціально-відповідальне інвестування або, на нашу думку, можливо використовувати термін «*соціально відповідальні фінанси*», що може розглядатися як окремий напрям в межах фінансів сталого розвитку (виділення за цільовою ознакою та очікуваннями щодо рівня дохідності).

При трактуванні дефініції «*соціальні фінанси*» будемо вважати, що першочерговою метою всіх соціально-орієнтованих інвестицій є отримання *позитивного соціального ефекту*, а вже в другу чергу – отримання фінансового доходу, якщо це передбачено метою постачальника капіталу. Основна ідея соціальних фінансів – допомога

суспільству, місцевій громаді, окремим громадянам, тобто вони є в прямому сенсі *соціально орієнтовані*. В такому трактуванні соціальні фінанси є специфічна складова системи фінансів сталого розвитку, окрема підсистема. Хоча, слід підкреслити, такий поділ є досить умовним, оскільки можна трактувати соціальні фінанси і у широкому значенні, якщо включити до розгляду таких суб'єктів фінансових відносин як благодійники, держава, нефінансові корпорації, що здійснюють фінансування внутрішніх заходів соціального спрямування. Вважаємо, що у майбутньому по мірі розгортання й укорінення парадигми сталого розвитку та поступової перебудови економіки як соціальної на засадах суспільної солідарності буде відбуватися розмивання меж фінансів сталого розвитку і соціальних фінансів, їх подальша конвергенція.

Висновки.

- 1) Доведено, що рефлексія фінансів на імplementацію засад сталого розвитку зумовила виникнення нового явища – «фінанси сталого розвитку». Сформульовано широке трактування дефініції в якому, на відміну від існуючих понять, зазначено цільове призначення фінансових ресурсів, що визначає ціль-орієнтир і ціль-функцію, особливий статус суб'єктів фінансових відносин, специфічний характер методів та інструментів для досягнення мети. Аргументовано, що концепція фінансів сталого розвитку поступово набуває як теоретичного обґрунтування, так і практичного підтвердження, що дозволяє ввести термін «фінанси сталого розвитку» у академічний дискурс.
- 2) Встановлено, що відбувається *розширення предметного поля* дослідження фінансової науки у таких складових: урізноманітнюються суб'єкти фінансових відносин – як провайдери капіталу, так і його реципієнти; створюються і використовуються інноваційні фінансові інструменти, продукти та методи. Механізм постачання фінансового капіталу передбачає використання спеціалізованих фінансових моделей, інструментів, продуктів та методів мобілізації й інвестування капіталу, які враховують особливості реалізації заходів зі сталого розвитку.
- 3) Обґрунтовано, що до функцій фінансів сталого розвитку слід віднести як традиційні – розподільча, перерозподільча, контролююча, ресурсоутворююча, так і специфічну – створення позитивного соціального ефекту (соціальна функція).
- 4) Визначено місце фінансів сталого розвитку в системі фінансів та здійснено виділення їх типів за ознакою мотивації провайдерів фінансового капіталу.

Перспективи подальших досліджень. Наведені теоретичні положення мають дискусійний характер з причин новизни проблеми для вітчизняної фінансової науки і практики, а тому потребують додаткових досліджень у напрямках теоретико-методологічного й емпіричного обґрунтування.

ЛІТЕРАТУРА

1. International Institute for Sustainable Development (IISD) [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.iisd.org/finance/>
2. Best Practices in Sustainable Finance // Strandberg Consulting, June 2005. – 52 p.
3. Sustainable Report 2013. – Morgan Stanley, 2013. – 92 p.
4. Social Finance UK [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.socialenterprise.org.uk/-dictionary>
5. Our Work in Sustainable Finance [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.rainforest-alliance.org/work/finance>
6. Berkeley University [Electronic resource]. – Mode of access : <http://responsiblebusiness.haas.berkeley.edu/programs/sustainablefinance.html>
7. Sustainable Finance and Investments [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.extension.harvard.edu/courses/sustainable-finance-investments>
8. Morrison S. Bridges Ventures Overview / S. Morrison Bridges. – Ventures, May 2014. – 29 p.
9. FT/IFC SUSTAINABLE FINANCE AWARDS [Electronic resource]. – Mode of access : <http://event.ft-live.com/ehome/index.php?eventid=51443>
10. Наше общее будущее : Доклад Международной комиссии по окружающей среде и развитию (МКЦСЗ). – М. : Прогресс, 1989. – 372 с.

REFERENCES

- "Best Practices in Sustainable Finance" Strandberg Consulting, 2005.
- "Berkeley University" <http://responsiblebusiness.haas.berkeley.edu/programs/sustainablefinance.html>
- "FT/IFC SUSTAINABLE FINANCE AWARDS" <http://event.ft-live.com/ehome/index.php?eventid=51443>
- "International Institute for Sustainable Development (IISD)" <http://www.iisd.org/finance/>
- Morrison, S. "Bridges Ventures Overview" Ventures, May (2014).
- "Nashe obshchee budushchee" [Our Common Future]. Doklad Mezhdunarodnoy komissii po okruzhaiushchey srede i razvitiyu (MKShchSZ), 1989.
- "Our Work in Sustainable Finance" <http://www.rainforest-alliance.org/work/finance>
- "Sustainable Finance and Investments" <http://www.extension.harvard.edu/courses/sustainable-finance-investments>
- Sustainable Report 2013: Morgan Stanley, 2013.
- "Social Finance UK" <http://www.socialenterprise.org.uk/-dictionary>